

Як управляємо тим, що маємо?

Микола Іщенко,
доктор філософських наук,
завідуючий кафедрою
політичних наук і культурології
Черкаського державного університету
ім. Б. Хмельницького

Мастяниця Й. У., Соснін О. В., Шиманський Л. Є. Інформаційні ресурси України: проблеми державного управління. Монографія. / К.: Інститут стратегічних досліджень, 2002. – 141 с.

Вражаючий прогрес в галузі інформаційних технологій, досягнутий за останні п'ятдесят років завдяки швидкому розвитку засобів зв'язку, обчислювальної техніки, викликав неадекватне і навіть деформоване уявлення про сутність інформаційної революції та її реальні можливості.

Тим часом, не применшуючи ролі технологічної складової науково-технічного прогресу, наголос треба робити на його інформаційній складовій. Тобто, перш ніж вести мову про те, “як передавати”, треба мати “що передавати”, а вже потім думати, “як обробляти” інформацію. За такої постановки питання на перший план висуваються проблеми формування, поширення і використання змістовного інформаційного ресурсу, який є рушійною силою у всіх без винятку сферах суспільно-корисної діяльності.

Ні в кого не викликає сумніву необхідність підвищення ролі науки, розвитку та ефективного використання інтелектуального і науково-технічного потенціалу. Але сьогодні ситуація у сфері науки не задовольняє наше суспільство. Набутий в Україні науково-технічний потенціал поки що не вбудовується в запропоновані для його реформування бізнес-схеми і моделі. Україна, як і раніше, залишається експортером сировини та продуктів первинної переробки, постачальником в інші країни висококваліфікованої робочої сили і науково-технічних кадрів. В умовах жорсткої конкуренції, постійного зниження цін на сировинні ресурси, обмеженості їх запасів в Україні у порівнянні, скажімо, з Росією, експортні можливості нашої країни скорочуються і не можуть бути в перспективі гарантованою основою соціально-економічного розвитку. Тому варто шукати ефективніших шляхів стабілізації економіки, відстежуючи соціальні та політичні аспекти розвитку науки й промисловості в провідних країнах Європи та США.

Водночас економіка, структура, технологічні можливості тих чи інших країн, наявні в них резерви наукових і науково-технологічних знань своєрідні, зумовлені національними особливостями їх становлення і розвитку. Тому іноді згубним і руйнівним стає механічне перенесення навіть найефективніших управлінських технологій до нашого середовища, якщо попередньо в суспільстві не склалася парадигма щодо моделі, не сформовані і науково не обґрунтовані її політико-правові основи у вигляді законодавчих і нормативних засад.

У зв'язку з цим помітним явищем стала монографія "Інформаційні ресурси України: проблеми державного управління", яку випустили вчені Національного інституту стратегічних досліджень Й. Мастяниця, О. Соснін, Л. Шиманський. Вона є значним здобутком тому, що вперше українські фахівці та управлінці отримали від такого поважного науково-дослідного центру системне і структуроване дослідження проблем без використання "купюр" широковідомих монографій і посібників.

Безперечним досягненням авторів є комплексний огляд проблеми, як держава управляє своїми інформаційними ресурсами, як забезпечується взаємозв'язок дій державних установ навколо інформаційних потоків. Без перебільшення можна сказати, що цей розділ потребує поглибленого вивчення і теоретичної розробки задля наукового забезпечення розпорядчих документів державних органів управління.

У монографії досить ґрунтовно викладено низку правових проблем, які існують сьогодні навколо так званого інтелектуального права на науково-технічні ідеї та здобутки. Можна стверджувати, що в такому вигляді вони подані в Україні вперше і тому зміст монографії насправді є дещо ширшим за задекларовану назву.

За своїм змістом і рівнем теоретико-методологічного викладу досліджуваного матеріалу монографія відповідає високим вимогам наукової роботи, у процесі виконання якої відстежується багаторічний науково-пізнавальний процес трансформації колишньої системи управління інтелектуальним ресурсом України в нову.

Стратегія розвитку високотехнологічних виробництв і інтеграція України в світовий ринок наукомісткої продукції висуває дуже високі вимоги до якості державного управління інформаційними ресурсами. В цьому контексті монографія набуває глибокого філософського і соціального звучання. Безперечно, вона корисна для вчених, політиків, державних службовців, керівників підприємств і організацій, для всіх, хто цікавиться проблемами сучасних інформаційних технологій і ресурсів в Україні.